

Lingolympiadens kvaltävling 2019-12-04

Lösningar

Uppgift 1 (malagassiska): Ordföljden är Substantiv–Adjektiv, vilket är motsatsen till svenska. Korrekta motsvarigheter ges nedan:

1–d, 2–a, 3–f, 4–b, 5–e, 6–c

Baserat på *tany* = *jord* och *volontany* = *brun* kan vi dra slutsatsen att prefixet *volon-* betyder 'färgad som'. Alltså kan vi översätta *grå* som *volondavenona* 'askfärgad'. Rätt översättningar på 7-10 ges nedan:

7. röd lemur	9. <i>davenona mena</i>
8. brun hatt	10. <i>gidro volondavenona</i>

Uppgift 2 (bierebo): I fraserna som har två ord är ordföljden Modifierad–Modifierare, vilket faktiskt följer samma princip som i uppgift 1. Något mer man behövde lista ut var att *träd* var sammansatt av *pur(u)* 'någon sorts träd' och *chesi* 'trä', samt att *ris* hade en obokstavlig översättning motsvarande 'myrugg'. Korrekta motsvarigheter ges nedan:

1. <i>chu mwesi</i>	f. många <i>chu</i> -frukter
2. <i>mabul seru</i>	g. ris (gryn) 'myrugg'
3. <i>mabul towa</i>	c. hönsägg
4. <i>purchesi</i>	i. träd 'träträd'
5. <i>puru chu</i>	b. <i>chu</i> -träd
6. <i>seru</i>	e. myra
7. <i>tanare chesi</i>	h. sågspån 'träskräp'
8. <i>tanare mwesi</i>	d. mycket skräp
9. <i>tanare sep</i>	a. aska 'eldskräp'
10. <i>towa chesi</i>	j. trähöna

Korrekta översättningar på 11-14 ges nedan:

11. trä (*inte* träd)
12. eld
13. många myror
14. fjädrar, dun, hönsskit eller motsvarande

Uppgift 3 (bierebo): Uttalsregler: **ch**=[tʃ], **ng**=[ŋ], och **i** och **u** betecknar [j] och [w] före vokaler (och [j] och [w] bildar aldrig egna stavelser). Betoningsregler:

- I (grund-)ord med en stavelse är den stavelsen betonad.
- I (grund-)ord med fler än en stavelse är den näst sista stavelsen betonad.
- De prefix och suffix som var med i problemet flyttar inte på betoningen.

Mer specifikt bestod prefixen av **ko-** ‘du (ska)’ och **a-** ‘de (ska)’, och suffixen bestod av **-nga** ‘bara’ och **-iana** (gör ett verb till ett handlingssubstantiv). Rätt svar:

<i>amoli</i>	[amóli]	de ska leva
<i>asa</i>	[asá]	de ska äta
<i>chate</i>	[tʃáte]	gren
<i>chuluate</i>	[tʃulwáte]	kant
<i>karuk</i>	[káruk]	bjälke
<i>kono</i>	[kóno]	kött
<i>kosanga</i>	[kosána]	du ska bara äta <i>eller</i> bara du ska äta
<i>kititi</i>	[kitíti]	springa
<i>kititiana</i>	[kitítjana]	springande, språng, löpning, <i>eller liknande</i>
<i>maratie</i>	[marátje]	förgrenad påle
<i>pasaranga</i>	[pasána]	bara en korg
<i>singa</i>	[sínga]	bara en svartmyra
<i>moliana</i>	[móljana]	liv
<i>malso</i>	[málso]	svart

Uppgift 4 (cherokesiska): Cherokesiska tal byggs upp enligt följande regler:

1 = **sowo** 2 = **tali** 3 = **tsoi** 4 = **nvgi** 5 = **hisgi**
 6 = **sudali** 7 = **galiquogi** 8 = **tsunela** 9 = **sonela** 10 = **sgohi**

$10 + \alpha = \alpha\text{-du}$, med viss oregelbunden modifiering utav α , för $1 \leq \alpha \leq 9$

$\beta \times 10 = \beta\text{-sgohi}$, för $2 \leq \beta \leq 9$

$\beta \times 10 + \gamma = \beta\text{-sgo } \gamma$, för $2 \leq \beta \leq 9$ och $1 \leq \gamma \leq 9$, $\gamma = 1$: **sowo** \rightarrow **sawo**

Det cherokesiska skriftssystemet är en så kallad stavelseskrift, där varje stavelse har en helt egen symbol. Du kan läsa mer om det på exempelvis [Wikipedia](#). Nedan ges likheterna skrivna i siffror:

1. $2 \times 7 = 14$	7. $4^3 = 64$
2. $4 \times 9 = 36$	8. $13 + 57 = 70$
3. $9^2 = 81$	9. $3 \times 10 = 30$
4. $8 + 7 = 15$	10. $11 + 18 = 29$
5. $1 + 2 = 3$	11. $5 \times 19 = 95$
6. $6 \times 7 = 42$	12. $4 \times 9 = 36$

Korrekta översättningar till siffror och cherokeesiska ges nedan:

- (a) 5 (b) 11 (c) 70 (d) 30 (e) 13
 (f) 12 (g) 60 (h) 71 (i) 17
 (j) *sowo* ᄀᄀ (k) *hisgadu* ᄀᄀᄀᄀ (l) *neladu* ᄀᄀᄀᄀ
 (m) *nvgisgohi* ᄀᄀᄀᄀᄀᄀ (n) *hisgisgo sudali* ᄀᄀᄀᄀᄀᄀ ᄀᄀᄀᄀᄀᄀ
 (o) *sonelasgo sawo* ᄀᄀᄀᄀᄀᄀ ᄀᄀᄀᄀᄀᄀ

Uppgift 4 (bierebo): Grundordföljden är Subjekt–Verb–Objekt, som på svenska. Det finns två prepositioner: *ka* ≈ *med* och *ya* ≈ *i, på*. Adverb och prepositionsfraser placeras sist i meningen. Adjektiv placeras efter substantivet. Ägande beskrivs i svaret på deluppgift (h). Verbet består av följande, i ordning:

- Ett prefix som markerar person och numerus:

	Första person	Andra person	Tredje person
Singular	<i>ne-</i>	<i>ko-</i>	ingenting
Plural	<i>to-</i>	<i>ka-</i>	<i>a-</i>

På riktigt i bierebo är det lite mer komplicerat än vad tabellen ovan visar.

- Verbstammen. Första konsonanten kan ändras för att växla mellan så kallat realis och irrealis. Vad detta innebär för bierebo förklaras senare. Tomma rutor behandlas inte i problemet.

Realis	<i>p-</i>	<i>d-</i>	<i>j-</i>	<i>s-</i>		
Irrealis	<i>v-</i>	<i>t-</i>	<i>ch-</i>		<i>m-</i>	<i>w-</i>

- Om objektet är tredje person och *inte* uttryckligen specificerat markeras det istället på verbet med ändelsen *-ia* (singular eller plural spelar ingen roll).

Negation uttrycks med *mara* före realisverb och *re* efter irrealisverb. Verbet sätts i realis om handlingen är 'verklig' i talögonblicket. Detta överensstämmer oftast med dåtid och nutid. Irrealis är motsatsen och används för framtida eller hypotetiska händelser, önskningsar, och uppmaningar. Negation ändrar inte på realis/irrealis: i exempelvis *du har inte sett min fot* betraktas 'inte-seendet' som verkligt, så verbet är realis. Svaren till alla deluppgifter ges nedan.

(a) *chana* = *hans fot*, *tua* = *dålig/elak*, *yuwa* = *regn*, *nerui* = *nu*.

(b) Följande meningar kan anses vara ej bokstavligt översatta:

- Han sparkade på den dåliga korgen. *Hans fot skar den dåliga korgen.*
 Vi ska dra ut våra kanoter till havs. *Vi ska dra våra kanoter (så att) de går till havs.*
 Det regnade kraftigt. *(Ett) stort regn kom / det stora regnet kom.*
 Mannen vinkar åt dig att komma. *Han kastar sin hand (för att) du ska komma.*
 Jag slår den med händerna. *Jag slår den med mina händer.*

(c) Korrekta översättningar (men inte de enda möjliga) ges nedan:

20. *Våra bröder vinkar.*
21. *De kommer se att jag kastade den i min korg.*
22. *Ni följde efter den stora mannen.*
23. *Du kommer inte hugga ved med händerna.*
24. *Jag ser att det ska regna.*
25. *De gick i land med min kanot.*
26. *Du ska inte sparka på din bror.*
27. *Trollet vill inte skära brödfrukten.*

(d) **tomono** = vi ska lägga oss ner / låt oss lägga oss ner

(e) **kocheia** = se på den (sagt till en person, subjekt = du), och **kacheia** = se på den (sagt till flera personer, subjekt = ni)

(f) Korrekta översättningar:

28. **kovinimi ka kiamwa tawaga**
29. **kalerigo asua chumana kavawora**¹
30. **neche yuwa vinimi**
31. **deia ka chumana**
32. **mara kojele ya kiagu wanua**
33. **koche re yuwi**
34. **chada te previ tua**

(g) Skillnaden är mellan realis/irrealis, som beskrivet ovan. Möjliga översättningar:

tagi kalerigo = han skulle ha följt efter trollet, han kommer att följa efter trollet

dagi kalerigo = han har följt efter trollet, han följer efter trollet

(h) Det finns två substantivklasser för ägande. Inalienabelt ägande används för familjemedlemmar och kroppsdelar, och markeras med ett suffix direkt på det ägda substantivet. Alienabelt ägande används för allt annat, och markeras med **kia** + motsvarande suffix, följt av det ägda substantivet utan egen modifikation. De suffix som är med i problemet är **-gu** = min, **-da** = vår, **-mwa** = din, och **-na** = hans/sin.

min kanot = **kiagu tawaga**

våra ansikten = **mreda**

För att förklara varför *mina jamsfrukter* är **sagu yuwi** kan man gissa att det faktiskt finns tre ägandeklasser och att **kia** byts ut mot **sa** vid ägande av ätbara saker. Man skulle kunna testa detta genom att fråga om en översättning av exempelvis *hans brödfrukt* som enligt denna hypotes skulle vara **sana previ**, och inte **kiana previ**.

¹Egentligen har tredje person plural ett eget ägandesuffix (**-la**), så på riktig bierebo ska det vara **chumala**, men det var för sent att ändra på uppgiften när vi märkte detta.